

Крижова В. А.

здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету

Науковий керівник – **Довгаль О. В.**, доктор економічних наук, професор,

Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

ПЕРЕШКОДИ РОЗВИТКУ СТРАХУВАННЯ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Завдяки розвитку України як незалежної та демократичної держави з ринковою економікою, виникли умови, які сприяли виходу країни на міжнародний ринок страхових послуг. Нова система господарювання в Україні суттєво змінила організацію страхової справи. Ця галузь економіки показує стабільний щорічний ріст обсягів наданих послуг, що робить страхування в Україні однією з найбільш ефективних галузей, що забезпечує збільшення рівня страхового захисту майна в країні. Навіть при номінальному зростанні обсягів страхового ринку, його вклад у внутрішній валовий продукт залишається невеликим. Тому проблеми, пов'язані з розвитком українського ринку страхування, залишаються актуальними й досі.

Україна змогла вийти на міжнародний ринок страхових послуг завдяки розвитку певних умов, які сприяли цьому процесу. Однією з головних цілей розвитку страхового ринку є збільшення рівня страхового захисту майнових інтересів фізичних та юридичних осіб, що дозволяє зменшити витрати держави на попередження та ліквідацію наслідків стихійних лих, катастроф та техногенних аварій. Низький рівень страхової культури є однією з найбільш серйозних перешкод для розвитку страхової галузі в Україні. Населення не усвідомлює необхідності страхування як складової частини захисту життя, здоров'я та майна від різних ризиків. При цьому слід зауважити, що страхова культура розділяється на страхову культуру фізичних осіб та страхову культуру юридичних осіб, оскільки послугами страхових компаній користуються як приватні особи, так і підприємства. Ця проблема в Україні особливо гостро постає, адже порівняно з іншими країнами світу, страхова культура населення та бізнесу є досить низькою. Необхідно проводити постійну роботу щодо підвищення страхової грамотності населення та підприємств, щоб забезпечити стабільний розвиток страхового ринку в Україні. У порівнянні з країнами з високорозвиненими економіками, рівень страхової культури в Україні значно нижчий, що призводить до того, що громадяни переважно залежать від державної допомоги або допомоги від родичів як основного засобу захисту, не забезпечуючи ефективного розвитку страхового ринку та повного захисту своїх майнових інтересів. [1, с.107].

Україна стикається зі значним числом проблем, які перешкоджають розвитку страхування життя в країні. Низький рівень довіри громадян, відсутність гарантій у разі банкрутства страхової компанії, недостатні права споживачів страхових послуг, низька платоспроможність населення,

збитковість підприємств, відсутність привабливих інвестиційних інструментів для страховиків, недосконалий механізм недержавного пенсійного страхування та недостатній рівень кадрового та наукового забезпечення - все це заважає ефективному розвитку страхової галузі в Україні. Однак, якщо уряд зможе вирішити ці проблеми, страхування матиме потенціал стати ефективним механізмом підтримки національної економіки та забезпечити захист від непередбачуваних витрат та збитків для підприємств та окремих громадян, не потребуючи значних коштів з державного бюджету. Необхідно активно займатися створенням умов, які б допомагали розвитку страхування життя в Україні. Для цього потрібно проводити високоякісні наукові дослідження та послідовно реалізовувати практичні заходи з боку держави, страхових компаній та всього суспільства. Тільки так можна досягти позитивного результату в цій сфері та створити сприятливе середовище для забезпечення громадян і підприємств надійним захистом своїх майнових інтересів.

Страхування життя - це необхідна складова довгострокових інвестицій в економіку країни, яка може значно підвищити її конкурентоспроможність. Розвиток ринку страхування життя є показником економічного зростання та розвитку інвестиційного ринку країни, що в свою чергу сприяє підвищенню її привабливості для іноземних інвесторів та забезпечує стабільність фінансової системи. Тому, важливо підтримувати та розвивати ринок страхування життя в країні. [2, с.57]

Можна виділити наступні основні проблеми, які стримують розвиток ринку страхування життя в Україні:

– не дивлячись на те, що страхова галузь зазнає прогресу, існують значні недоліки у правовій системі, включаючи неповну законодавчу базу, недосконале регулювання страхового посередництва та недостатній контроль держави над страховою діяльністю;

– у несформованій економіці, характерній для України, існує ряд проблем, що гальмують розвиток страхового сектору. Серед них можна виділити високий рівень інфляції, що призводить до знецінення грошових коштів та утруднює стабільний розвиток страхового ринку. Також проблемою є експансія неконтрольованого іноземного капіталу в страховий сектор, що може призвести до зниження якості страхових послуг та порушення конкуренції на ринку;

– низький рівень довіри споживачів;

– причини, що лежать у площині тіньової економіки, такі як шахрайство страхувальників, фіктивне «перестраховування», легалізація доходів, отриманих злочинним шляхом; [3, с.108].

Для забезпечення подальшого розвитку страхування життя в Україні була прийнята Стратегія розвитку страхового ринку на період 2012-2021 років, що передбачала реалізацію заходів зі зміцнення прозорості та передбачуваності державної політики щодо страхового ринку, сприяння координації діяльності владних та недержавних інститутів та зменшення негативного впливу

непередбачуваних природних катастроф на економіку України. Реалізація даної стратегії мала на меті підвищення ефективності функціонування страхового ринку та забезпечення рівня захисту інтересів підприємств та окремих громадян України. [4] У 2018 році українські страхові компанії продемонстрували позитивну динаміку більшості показників, проте експерти передбачають, що наступний рік "частка" страхового ринку залишиться на тому ж рівні. Загалом, поточний рік став вдалим для страхового ринку завдяки державній політиці, спрямованій на забезпечення прозорості та передбачуваності в галузі страхування, координацію діяльності владних та недержавних інститутів, а також зменшення негативного впливу стихійних явищ та катастроф на економіку України. Для того, щоб покращити якість страхового ринку та створити потужне джерело внутрішніх довгострокових інвестицій, державна політика у сфері страхування повинна бути спрямована на кілька завдань. Перш за все, необхідно розвивати динамічний та сучасний страховий ринок, що пропонує широкий спектр страхових послуг та має розвинену інфраструктуру. Крім того, важливо забезпечити швидку та ефективну адаптацію українського страхового ринку до світових вимог фінансового регулювання та нагляду, а також активно співпрацювати з європейськими та міжнародними організаціями. Крім того, необхідно створити страховий нагляд, який відповідатиме міжнародним стандартам та буде спрямований на захист прав споживачів фінансових послуг.

Отже, з метою подолання кризових тенденцій на ринку страхування в Україні та покращення фінансового стану страхових компаній, необхідно виробити єдині методичні принципи організації і здійснення страхового посередництва, збільшити прозорість страхових компаній і ринку, створити єдину базу даних страховиків і реєстри незалежних посередників, встановити вимоги до платоспроможності страхових компаній на основі оцінки ризиків та якості активів, розробити механізми протидії порушенням термінів виплат страхового відшкодування та врегулювання ситуацій відмов від виплат, що підвищуватиме довіру населення до страхових компаній.

Список використаних джерел:

1. Хмелевський О. В. Страхування за умов фінансової кризи: тенденції розвитку та елементи пожевлення. Вісник Хмельницького національного університету. 2017. № 2. Т. 1. С. 106-109.
2. Залетов О.М. Державне регулювання ринку страхування життя в Україні : дис. ... канд. екон. Наук :08.00.08 Київ, 2017. 213 с.
3. Радецька О.О. Ринок страхування життя в Україні: проблеми та перспективи розвитку. Вісник Хмельницького національного університету. 2017. № 6. Т. 1. С. 222-224.
4. Стратегія розвитку страхового ринку України на 2012-2020 роки. Українська федерація убезпечення. URL: <http://surl.li/gjrpa> (дата звернення 15.04.23).

5. Шишпанова Н. О., Боднар О. А. Розвиток страхового ринку України в умовах трансформаційних змін. / Електронне наукове фахове видання з економічних наук Modern Economics. №26. 2021. С.185-189.

Круть В. О.,

здобувач вищої освіти факультету управління, підприємництва та права
Науковий керівник – **Нікольчук Ю. М.**, кандидат економічних наук, доцент,
завідувач кафедри фінансів, обліку та аудиту, Хмельницький кооперативний
торговельно-економічний інститут, м. Хмельницький

СУЧАСНИЙ СТАН СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Страховання трактують як вид цивільно-правових відносин щодо захисту майнових інтересів фізичних осіб та юридичних осіб у разі настання певних подій (страхових випадків), визначених договором страхування або чинним законодавством, за рахунок грошових фондів, що формуються шляхом сплати фізичними особами та юридичними особами страхових платежів (страхових внесків, страхових премій) та доходів від розміщення коштів цих фондів [1].

Уже цілий рік Україні триває війна і саме вона несла свої корективи щодо функціонування страхового ринку. Правовий режим воєнного стану передбачає можливість обмеження конституційних прав і свобод людини та громадянина, прав і законних інтересів юридичних осіб. При цьому самий лише факт запровадження воєнного стану не впливає на чинність будь-яких правочинів, у тому числі договорів страхування – всі права й обов'язки сторін залишаються чинними (з нижченаведеними застереженнями).

Війна в Україні належить до форс-мажорних обставин (обставин непереборної сили). Страховання не становить жодного винятку в контексті форс-мажорних обставин – сторони договору страхування можуть посилатися на дію таких обставин, як на підставу звільнення їх від відповідальності за невиконання умов договору (відповідні форс-мажорні застереження з посиланням на війну на практиці завжди включаються до договорів страхування).

За цей період вдалося вистояти та впорядкувати роботу у воєнний час. Тим часом на ринку все ж таки залишилися складні умови, у яких працюють страховики. Найбільшим викликом в умовах довготривалої війни є планування кроків розвитку ринку надалі. Хоча це й складно, проте робота триває. Через реалізацію операційних ризиків значна кількість учасників ринку вимушено призупинила або скоротила свою діяльність. Крім того, суттєво знизився попит на основні фінансові послуги.

За даними НБУ у 2022 році скоротилися надходження страхових премій за ризиковими видами страхування порівняно з аналогічними показниками